

DECORAȚII DECERNATE PREOȚILOR ROMÂNI ÎN 1920

Laurențiu-Ștefan SZEMKOVICS

Prezentăm, apelând la faleristică¹, heraldică² și ținând cont de recomandările fostului Comitet Internațional de Sigilografie³, decorații⁴ acordate preoților români pentru fapte deosebite săvârșite în timpul Primului Război Mondial. Preoții recompensați au provenit de la: Brigăzile I Artilerie, III și IV Roșiori; Comandamentul Diviziei II Vânători; Consiliul de administrație al spitalelor din Iași; Flota de Operațiuni; Marele Cartier General (Serviciul Religios); Regimentele 16, 18, 41, 63/79 Infanterie; Regimentele 1 Vânători „Regele Ferdinand”, 2 Vânători „Regina Elisabeta”, 7 și 16 Vânători.

Prezentarea este, totodată, un omagiu adus unor preoți români care și-au servit țara în Primul Război Mondial prin: ajutorul dat răniților în timpul luptelor; curajul și devotamentul arătate în timpul luptelor cu maghiarii din 1919; îmbărbătarea ostașilor în timpul luptei; îndeplinirea serviciului în timpul campaniei 1916-1918 și 1919-1920; ridicarea moralului soldaților prin convorbiri și cuvântări patriotice.

ORDINUL „STEAUA ROMÂNIEI”

Pentru a recompensa serviciile militare și civile aduse statului român, Carol I a instituit, prin Înaltul Decret nr. 1108 din 10 mai 1877, Ordinul „Steaua României” care s-a conferit atât în Războiul de Independență (1877-1878), cât și în perioada Primului Război Mondial (1916-1918).

Ordinul „Steaua României” se prezintă sub forma unei cruci recruciate⁵ de metal, smălțuită albastru-închis, având pe avers, în centru, un medalion rotund, smălțuit roșu, încărcat cu o acvilă, redată în întregime și din față, cu aripile deschise și cu zborul⁶ în jos, stând cu picioarele pe un fulger, cu capul întors spre aripa dreaptă, ținând în cioc o cruce, poziționată în bandă⁷, totul de aur. Medalionul este înconjurat de o bordură⁸ emailată albastru-închis, în care este scrisă, cu litere aurii, deviza⁹: *** IN FIDE SALUS (SALVAREA ÎN CREDINȚĂ). Bordura albastră este înconjurată de o ghirlandă de ramuri de stejar verde, care este și împrejurul medalionului smălțuit roșu de pe revers; ghirlanda era prinsă, în dreptul brațelor crucii, cu panglici aurii dispuse în săritoare¹⁰.

Pe revers, pe centru, într-un medalion rotund, puțin mai mare decât cel de pe avers, cifra domnitorului Carol I (doi C adosați și intercalați în care este înscrisă cifra romană)¹¹ încoronată de o coroană închisă, terminată cu glob crucifer, totul aurit. Între brațele crucii sunt raze convergente. Crucea este surmontată de o coroană închisă, terminată cu glob crucifer.

Însemnele Ordinului sunt de argint¹² pentru Cavaleri și de aur pentru celelalte grade. Cavalerii aveau Crucea, cu un diametru de 40 mm, atârnată de o panglică moarăță roșie cu câte două dungii albastre închis pe fiecare margine, dungile interioare late, fiecare, de 3 mm și cele exterioare de 2 mm. Ofițerii mai purtau deasupra panglicii o rozetă rotundă cu diametrul de 25 mm.

Pentru militari, forma decorației era ca cea descrisă mai sus pentru civili, cu diferența că fiecare grad avea, sub coroana regală și deasupra crucii, două spade¹³ încrucișate cu vârfurile în sus și de același metal ca însăși Crucea.

Militarii, numiți membrii ai Ordinului, pentru fapte meritorii săvârșite în timp de război, purtau pe Cruce

Fig. 1-2

acele două spade încrucișate, având doar mânerele și vârfurile aparente între raze. La art. 1 din Decretul nr. 851 din 9 aprilie 1918 se prevedea: „În scopul de a se accentua încă mai mult însemnătatea faptelor de arme săvârșite pe câmpul de luptă, hotărâm ca decorațiunile <<Steaua României>> și <<Coroana României>> în gradul de Cavaler, Ofițer și Comandor, obținute pentru astfel de fapte să fie purtate cu panglica Medaliei <<Virtutea Militară>>”.¹⁴

Au primit Ordinul „Steaua României” cu spade, în gradul de Cavaler, cu panglica de „Virtutea Militară” (fig. 1-2)¹⁵: arhimandritul (asimilat căpitan) Șerbănescu Justin¹⁶, de la Comandamentul Diviziei II Vânători, pentru curajul și devotamentul ce a arătat în timpul luptelor cu maghiarii de la Török-Szt. Miklos și Tisa-Szolnoki, în iulie 1919, trecând prin tirul de baraj al artileriei inamice spre a culege răniții de pe poziția de luptă. A fost un viu exemplu pentru luptătorii pe care i-a însuflețit prin bravura sa; preotul (asimilat căpitan) Vlad Isidor¹⁷, din Regimentul 16 Vânători, pentru bravura și devotamentul cu care s-a distins în luptele cu maghiarii de la Takta-Kenez, în iulie 1919, când a luat parte la atac cu prima linie de trăgători și îmbărbătând pe ostași în timpul asaltului, a contribuit la succesul luptei.

ORDINUL „COROANA ROMÂNIEI”

Ordinul „Coroana României” a fost instituit prin Legea nr. 1.244 din 10 mai 1881, cu scopul de a recompensa serviciile aduse statului.

Ordinul „Coroana României” este o cruce de Malta¹⁸, cu diametrul de 40 mm pentru Cavaleri și Ofițeri, cu brațe egale, smălțuită roșu, având împrejur o dungă de smălț alb. În mijlocul crucii, pe avers, este un medalion rotund, smălțuit roșu, încărcat cu coroana regală, de oțel (făurită din metalul unuia dintre tunurile luate ca trofee de la inamic, în bătălia de la Plevna de la 28 noiembrie 1877)¹⁹ ce se termină printr-un glob, în care este înfiptă crucea „Trecerea Dunării”²⁰.

Medalionul este înconjurat de o bordură smălțuită alb, pe care este scris cu litere și cifre aurii: * PRIN NOI ÎNȘINE * 14 MARTIE 1881 (data proclamării regatului). Pe revers, în medalionul rotund, smălțuit roșu, orizontal, pe un singur rând: 10 MAIU (data încoronării). Împrejur, în bordura smălțuită alb: * 1866 * 1877 * 1881 (datele urcării pe tron, proclamării Independenței și proclamării regatului).

Cifra regală, între brațele crucii, ca și montura crucii, este de argint pentru Cavaleri și de aur pentru celelalte grade.

Fig. 3-4

Tot între brațele crucii, la Ordinul „Coroana României” cu spade, în gradele de Cavaler și Ofițer, sunt două spade aurii, cu vârfurile în sus. Panglica, care se atârână de cruce printr-un inel, este de culoare albastru-închis, cu câte o dungă pe fiecare margine de culoarea oțelului, lată de 6 mm la Cavaleri și Ofițeri.

Deasupra panglicii, la Ofițeri, mai este și o rozet cu diametrul de 25 mm. Când Ordinul „Coroana României” are panglica de „Virtutea Militară”, aceasta este roșie bordată albastru.²¹

A primit Ordinul „Coroana României” cu spade, în gradul de Ofițer (fig. 3-4)²²: preotul econom (asimilat gradului de maior) Pocitan Vasile²³, de la Marele Cartier General (Serviciul Religios), pentru zelul și devotamentul cu care și-a îndeplinit serviciul în timpul campaniei 1916-1918 și 1919-1920.

Au primit Ordinul „Coroana României” cu spade, în gradul de Cavaler, cu panglica de „Virtutea Militară” (fig. 5-6)²⁴: preotul (asimilat gradului de căpitan) Stoicescu I. Ioan²⁵, din Regimentul 41 Infanterie, pentru curajul și devotamentul cu care din proprie inițiativă în luptele grele ale regimentului de la Petroșani, Valea Jiului și din Muntenia în timpul retragerii din 1916, a luat arma în mână și a condus în luptă grupuri de soldați rămase fără ofițeri, înflăcărând prin exemplul său pe camarazii de pe linia de luptă; preotul (asimilat gradului de locotenent) Filipescu Dumitru²⁶, din Regimentul 18 Infanterie, pentru curajul și devotamentul de care a dat dovadă în luptele cu maghiarii de la Kenderes și Fegyvernek în iulie 1919, însoțind trupa pe lanțul de trăgători; preotul (asimilat gradului de locotenent) Murarețu Dumitru²⁷, din Regimentul 7 Vânători; preotul N. Harsianu Octavian²⁸, din Regimentul 81 Infanterie, pentru curajul și devotamentul ce a arătat luând parte la atacuri cu linia I și îmbărbătând trupa în luptele cu maghiarii din iulie 1919.

Au primit Ordinul „Coroana României” cu spade, în gradul de Cavaler (fig. 7-8)²⁹: preotul (asimilat gradului de căpitan) Comănescu³⁰, din Regimentul 2 Vânători „Regina Elisabeta”, pentru zelul și devotamentul cu care și-a îndeplinit serviciul de preot, luând parte la toate operațiunile regimentului contra maghiarilor din 1919, stând în mijlocul trupei și ridicând moralul soldaților prin dese convorbiri și cuvântări patriotice; preotul (asimilat gradului de căpitan) Iamandi Ion³¹, din Regimentul 63/79 Infanterie, pentru devotamentul cu care și-a îndeplinit serviciul de preot, confesor al regimentului, în timpul luptelor susținute de regiment, în 1917; preotul (asimilat gradului de căpitan) Ionescu Gheorghe³², din Regimentul 16 Infanterie, pentru zelul și devotamentul cu care și-a îndeplinit serviciul de preot confesor și a dat ajutor răniților în timpul luptelor cu maghiarii, din aprilie

Fig. 5-6

Fig. 7-8

Fig. 9-10

1919; preotul (asimilat gradului de căpitan) Meletie Răuțu³³, de la Brigada III Roșiori, pentru zelul și devotamentul cu care și-a îndeplinit serviciul de preot confesor în tot timpul campaniei 1918-1919; preotul (asimilat gradului de căpitan) Popovici Zenovie³⁴, de la Flota de Operațiuni, pentru zelul și devotamentul cu care și-a îndeplinit serviciul de preot confesor în tot timpul campaniei 1916-1918; preotul (asimilat gradului de locotenent) Negulescu I. Constantin³⁵, de la Brigada 4 Roșiori, pentru zelul și devotamentul cu care și-a îndeplinit serviciul de preot confesor al regimentului în timpul luptelor contra maghiarilor, din 1919; preotul Dăncilă Ioan³⁶, din Regimentul 90 Infanterie, pentru zelul și devotamentul cu care și-a îndeplinit serviciul de preot confesor al regimentului în timpul luptelor cu maghiarii, din iulie-august 1919; preotul Godescu Petru³⁷, din Regimentul 1 Vânători „Regele Ferdinand”, pentru devotamentul cu care și-a îndeplinit serviciul de preot confesor în timpul luptelor cu maghiarii, din iulie 1919.

CRUCEA „MERITUL SANITAR”

Crucea „Meritul Sanitar”, instituită în 26 noiembrie 1913, se acorda „persoanelor care se vor fi distins prin fapte, donațiuni, scrieri sau alte lucrări, care contribuiesc la îmbunătățirea stării sanitare a țării, precum și funcționarilor sanitari sau altora, care se vor fi distins prin serviciile lor în interesul general sanitar”.

Însemnul era în formă de cerc prelungit printr-o cruce cu brațele egale, înconjurată de mănunchiuri de

Fig. 7-8

raze inegale și surmontată de o coroană regală. Avea trei clase: din aur (metal aurit), argint (metal argintat) și bronz.

Aversul crucii era emailat roșu, purtând în centru efigia în profil a reginei Elisabeta, din metal argintat-oxidat. Reversul, din metalul însemnului, avea pe brațul de sus al crucii, cifra regelui Carol I sub care se afla inscripția: MERITUL / SANITAR / 1913. Panglica, de culoare albă, avea două dungi roșii înspre margini. Se prindea de însemn printr-un inel trecut prin mijlocul globului crucifer al coroanei regale.

Din 1917 „persoanele care s-au distins sau se vor distinge pentru serviciile excepționale aduse în îngrijirea răniților și bolnavilor sau în combaterea epidemiilor, li se acorda dreptul de a purta pe panglica Crucii următorul semn distinctiv: o cunună de formă ovală (35 x 30 mm), formată din două jerbe, una de frunze de măslin și alta de frunze de stejar ale căror extremități inferioare se încrucișau în săritoare”.³⁸

A primit Crucea „Meritul Sanitar” cu distincțiune de război, clasa I (fig. 9-10)³⁹: preotul econom Preotescu D. Marin⁴⁰, membru în Consiliul de Administrație al Spitalelor din Iași.

A primit Crucea „Meritul Sanitar” cu distincțiune de război, clasa a II-a (fig. 11-12)⁴¹: preotul confesor Dobrescu Victor⁴², de la Brigada I Artilerie.

ROMANIAN DECORATIONS AWARDED TO MILITARY PRIESTS IN 1920

Abstract: This article focuses on the different types of decorations that were awarded to combatant priests during the First World War. Ranging from the highest order – The Romanian Star to more modest ones, like the Sanitary Merit,

these medals recognized the sacrifices and bravery of the Romanian priests during a difficult time for the country. Their role was very important in supporting the morale of the troops, tending to wounds and performing religious services under the pressure of the fighting going on around them.

Keywords: World War I, decorations, medals, military priests, 1920.

NOTE

[1] Faleristica – disciplina auxiliară a istoriei care se ocupă cu studiul decorațiilor (ordine, cruci, medalii și semne onorifice); Bahrin, Dorel, *Sistemul decorațiilor militare – 2000. Sistemul național de decorații*. București, Editura Economică, 2005, p. 11-12.

[2] Heraldica este disciplina auxiliară a istoriei care studiază stemele, blazoanele etc.; Marcu, Florin, *Marele dicționar de neologisme*. București, Editura Saeculum I.O., 2000, p. 422.

[3] Comitetul Internațional de Sigilografie = organism creat în 1959 prin hotărârea Biroului executiv al Consiliului Internațional al Arhivelor, în vederea rezolvării unor probleme practice privind păstrarea și conservarea sigiliilor și a stimulării cercetărilor în acest domeniu. Comitetul a contribuit la dezvoltarea teoriei și practicii sfragistice, preocupându-se de uniformizarea terminologiei de specialitate, stabilirea elementelor necesare pentru descrierea sigiliilor, reunirea eforturilor specialiștilor în vederea creșterii longevității izvoarelor sigilare, elaborarea de studii menite să scoată în evidență importanța sigiliilor create în diferite țări; Dicționar al științelor speciale ale istoriei. Arhivistică, cronologie, diplomatică, genealogie, heraldică, paleografie, sigilografie, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982, p. 77.

[4] Înțelegând prin acest termen, în cazul de față, atât ordinele, cât și crucile.

[5] Cruce recruciată = cruce ale cărei brațe au extremitățile în formă de cruce; Silviu Andrieș-Tabac, *Tipologia crucii heraldice*, în „*Analecta Catholica*”, IV, 2008, Chișinău, 2010, p. 111.

[6] Zbor = figură heraldică naturală reprezentată ca două aripi de pasăre (când acestea sunt de îngeri sau grifoni, pot fi denumite și cu termenul de aripi). Când se utilizează o singură aripă, se blazonează cu termenul de semizbor; Dicționar al științelor speciale, p. 238.

[7] Banda = piesa onorabilă a scutului realizată prin trasarea a două diagonale din colțul drept superior spre colțul stâng inferior, formând o fâșie ce este reprezentată în alt smalt decât câmpul. Conform cerințelor artei heraldice, banda trebuie să ocupe circa din lățimea scutului; Dicționar al științelor speciale, p. 52.

[8] Bordura = piesă care înconjoară scutul, așa cum indică și numele său. Este simbolul protecției, al bunăvoinței și al recompensei; Cte Alph. O Kelly de Galway, *Dictionnaire archéologique et explicatif de la science du blason*, tome I, Bergerac, Imprimerie générale de

Sud-Ouest, 1901, p. 95.

[9] Deviza = inscripție conținând o maximă morală, o exclamație, o formulă de credință, un angajament; Dicționar al științelor speciale, p. 100.

[10] Săritoarea (crucea în curmeziș) = piesa onorabilă a scutului care se realizează prin suprapunerea benzii cu bara; Dicționar al științelor speciale, p. 186.

[11] C. Flondor, Const. Moisil, *Decorațiunile românești*, în *Enciclopedia României*, vol. 1, 1938, p. 87.

[12] Argint = metal utilizat în alcătuirea stemelor, reprezentat convențional prin câmp alb, respectiv suprafață liberă. Simbolizează puritate, nevinovăție, sinceritate; H. Gourdon de Genouillac, *Les Mystères du blason de la noblesse et de la féodalité. Curiosités – bizarreries et singularités*, Paris, E. Dentu, 1868, p. 16-17.

[13] Spada = simbolul stării militare, al vitejei, al puterii. Poate fi aplicată nedreptății și poate stabili pacea și dreptatea. De asemenea, spada este și simbol al războiului sfânt. În tradițiile creștine, spada este o armă nobilă, a cavalerilor și eroilor creștini; Jean Chévalier, Alain Ghéerbrant, *Dicționar de simboluri*. Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere, vol. 3 (P-Z), 1995, p. 246-247.

[14] *Status des Ordres royaux de Roumanie*, Bucarest, Imprimerie de l'État, 1888, p. 5-18; *Anuarul Ordinului român pe anul 1889 împreună cu statutele lor organice*, Bucuresci, Imprimeria Statului, 1890, p. III-IX; P.V. Năsturel, *Medaliile și decorațiunile române*. Descrierea și portul lor de către civili, militari, clerici, magistrați și doamne, București, Tipo-Litografia Societății „Țiparul”, 1901, p. 11-14; Constantin I. Istrati, *Primele însemne de distincțiuni și decorațiuni române*, București, *Librăriile Socec & Comp. și C. Sfetea*; Viena, Gerold & Comp.; Berlin, R. Friedlaender & Sohn; Lipsca, O. Harrassowitz, 1913; extras din „*Analele Academiei Române*. *Memoriile Secțiunii Științifice*”, Seria II, tom. XXXVI, no. 2, p. 13-15; N. T. Ionescu, *Decorațiunile române – ordine, cruci și medalii*, Editura și Institutul de Arte Grafice C. Speter, București, 1915, pl. II; *Ordine, cruci și medalii române*. Istorice, legi și regulamente, întocmite de Vintilă Ivănceanu, Petre Ionescu, Petre P. Sterescu și C. Tâmpăneanu, Imprimeria Statului, București, 1927, p. 25-46; I. G.F. Cricoveanu, *Codul decorațiunilor și al medaliilor conținând legile, regulamentele și decretetele relative la crearea decorațiunilor și a medaliilor de la 1860 și până azi*, tomul VI, ediție revăzută și

completată, Giurgiu, Tipografia „Ulpiu Stanculescu”, 1928, p. 66-90; C. Flondor, Const. Moisil, op.cit., p. 86-87; Grigore Constandache, *Medaliile și decorațiunile militare românești*, în „*Buletinul Societății Numismatice Române*”, anii XXIX-XXXVI, nr. 83-90, 1935-1942, p. 194; Bernard Fitzsimons, *Heraldry & Regalia of War*, Beekman House, New York, 1973, p. 87; Fl. Marinescu, *Modificări survenite în sistemul de decorații românești în deceniul patru al secolului XX (II)*, în „*Studii și materiale de muzeografie și istorie militară*”, tom 9, 1976, p. 146-147; Ștefan Catone, *Neculae Șerbănescu, Dumitrașcu Bedivan, România: decorații 1859-1991*, Cover, București, 1992, p. 17; pl. VI, fig. 11; *Decorații românești de război 1860-1947*, autori: Ion Safta, Rotaru Jipa, Tiberiu Velter, Floricel Marinescu, Editura Universitaria, București, 1993, p. 38-47; Eugen Calianu, *Decorațiile românești de la Cuza-Vodă la regele Mihai I*, Editura Eminescu, București, 2006, p. 16-18, fig. 16-19, p. 80; *Cavaleri ai Ordinului militar de război „Mihai Viteazul”*, autori: Eugen Stănescu, Gavriil Preda, Mircea Cosma, Lulia Stănescu, Sibiu, Salgo, 2012, p. 12-13; Toma Rădulescu, *Ordine și decorații românești și străine care au aparținut acad. dr. Constantin Angelescu (1869-1948)*, în „*Argesis*”. *Studii și comunicări*, Seria Istorie, XXII, Editura Ordessos, Pitești, 2013, p. 351, 358; Tudor Alexandru Martin, *Katiușa Pârvan, Cătălina Opaschi, Onoarea națiunilor (II)*. *Ordine și decorații românești din patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României*, Muzeul Național de Istorie a României, București, 2016, p. 42-52; Laurențiu-Ștefan Szemkovics, *Decorație conferită episcopului Buzăului în 1919*, în „*Analele Buzăului*”, XI, Buzău, 2019, p. 145-151; idem, *Decorații conferite clerului român (1916-1919) / Decorations awarded to the Romanian clergy (1916-1919)*, Edit Moroșan, București, 2019, p. 15-18; idem, *Decorații conferite personalului polițienesc în perioada 1917-1919 / Decorations awarded to the Police staff between 1917-1919*, Editura Ministerului Afacerilor Interne, București, 2019, p. 14-18; idem, *Distincții onorifice conferite grănicerilor români în perioada 1916-1917*, Editura Ministerului Afacerilor Interne, București, 2019, p. 16-18, 19, 24; idem, *Două distincții acordate unor polițiști în 1919*, în „*Monitor cultural-educativ*”, nr. 1/2018, Editura Ministerului Afacerilor Interne, București, 2018, p. 13-14, 17; idem, *Patru decorații conferite unor grăniceri români*, în „*Buletin documentar și de informare privind activitatea de prevenire și combatere a corupției*”, Anul XIII, nr. 1 (24), 2019, Serie Nouă, Editura Ministerului Afacerilor

- Interne, p. 31-33, 43; Laurențiu-Ștefan Szemkovics, Augustin Mureșan, Distincții onorifice conferite grănicerilor români în perioada 1918-1919 / Honorific distinctions awarded to Romanian frontier guards between 1918 and 1919, Edit Moroșan, București, 2018, p. 17-18 și p. 86, fig. 11-14; Constantin Nazarie (preot), Activitatea preoților de armată în Campania din 1916-1918, Basilica, București, 2018, p. 13, 216, 218, 219, 223.
- [15] Colecția plutonier adjutant șef (rez.) Nelu Aldea.
- [16] Decret nr. 2.339/1 iunie 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 71 din 1 iulie 1920, p. 2512.
- [17] Decret nr. 3.118/24 iulie 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 195 din 4 decembrie 1920, p. 7628.
- [18] Cruce de Malta = cruce ale cărei brațe se constituie din triunghiuri isoscele unite la vârf și cu bazele scobite în forma literei „V”, creând impresia unei cruci cu opt vârfuri; Silviu Andrieș-Tabac, op. cit., p. 112.
- [19] Coroana regală de oțel datează de la încoronarea primului rege Carol I (10/22 mai 1881); Capodopere din patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României, redactor: Cornel Constantin Ilie, texte: Florentina Buzenschi, Bogdan Coconoiu, Șerban Constantinescu, Florin Georgescu, Romeo Gheorghiuță, Cornel Constantin Ilie, Oana Ilie, Ginel Lazăr, Alexandra Mărășoiu, Rodica Oanță-Marghitu, Ernest Oberländer-Târnoaveanu, Dragomir Nicolae Popovici, Eugen Silviu Teodor, foto: Marius Amarie, George Nica, Catalog editat de Muzeul Național de Istorie a României, MNIR, București, 2012, p. 68-71.
- [20] Crucea „Trecerea Dunării”, instituită în 1878, care este așezată în vârful coroanei regale de oțel, a fost destinată militarilor și civililor care au luat parte la operațiunile din dreapta Dunării, în timpul Războiului de Independență; Dan Cernovodeanu, Originea decorației „Trecerea Dunării”, în „Revista Muzeelor și Monumentelor”, Muzeu, XIV, 1977, nr. 3, p. 30-31; Maria Dogaru, Date noi privind Coroana de Oțel a României, în „Herb”. Revista Română de Heraldică, I (VI), 1999, 1-2, p. 127-134; Dorel Bahrin, op.cit., p. 21.
- [21] P. V. Năsturel, op.cit., p. 20-22; N. T. Ionescu, op.cit., pl. III; Ordine, cruci și medalii române, p. 47-61; I. G. F. Cricoveanu, op.cit., p. 48-65; C. Flondor, Const. Moisil, op.cit., p. 87; Gr. Constandache, op.cit., p. 197; Bernard Fitzsimons, op.cit., p. 87; Fl. Marinescu, Modificări survenite în sistemul de decorații românești în deceniul patru al secolului XX (II), p. 148; Ștefan Catone, Neculae Șerbănescu, Dumitrașcu Bedivan, op.cit., p. 17-18; Decorații românești de război 1860-1947, p. 54-59; Eugen Calianu, op.cit., p. 25-26; Cavaleri ai Ordinului militar de război „Mihai Viteazul”, p. 15-16; Toma Rădulescu, op.cit., p. 352, 358-359; Tudor Alexandru Martin, Katiușa Pârvan, Cătălina Opaschi, op.cit., p. 76-80; Laurențiu-Ștefan Szemkovics, Decorații conferite clerului român (1916-1919) / Decorations awarded to the Romanian clergy (1916-1919), p. 19-21; idem, Decorații conferite personalului polițienesc în perioada 1917-1919 / Decorations awarded to the Police staff between 1917-1919, p. 19-21; idem, Distincții onorifice acordate unor pompieri români în 1919, în „Pentru Patrie”, septembrie 2018, editată de Ministerul Afacerilor Interne, p. 36-37; idem, Distincții onorifice conferite grănicerilor români în perioada 1916-1917, p. 24-26, 29; idem, Patru decorații conferite unor grăniceri români, p. 34-35, 44; Laurențiu-Ștefan Szemkovics, Augustin Mureșan, op.cit., p. 23-24 și p. 87, fig. 17-20; Constantin Nazarie (preot), op.cit., p. 216-222.
- [22] Muzeul Național de Istorie a României, inv. nr. 28505.
- [23] Decret nr. 1.181/20 martie 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 9 din 16 aprilie 1920, p. 671.
- [24] Muzeul Național de Istorie a României, inv. nr. 52480.
- [25] Decret nr. 5.216/13 decembrie 1919, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 222 din 29 ianuarie 1920, p. 11466.
- [26] Decret nr. 3.024/19 iulie 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 195 din 4 decembrie 1920, p. 7625.
- [27] Decret nr. 3.813/17 septembrie 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 200 din 11 decembrie 1920, p. 7978.
- [28] Decret nr. 3.119/24 iulie 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 198 din 9 decembrie 1920, p. 7841.
- [29] Muzeul Național de Istorie a României, inv. nr. 204790.
- [30] Decret nr. 5.199/11 decembrie 1919, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 221 din 28 ianuarie 1920, p. 11429.
- [31] Decret nr. 725/23 februarie 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 268 din 25 martie 1920, p. 13283.
- [32] Decret nr. 2.282/26 mai 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 65 din 24 iunie 1920, p. 2312.
- [33] Decret nr. 2.873/8 iulie 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 194 din 3 decembrie 1920, p. 7545.
- [34] Decret nr. 2.749/29 iunie 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 183 din 20 noiembrie 1920, p. 6875.
- [35] Decret nr. 2.595/14 iunie 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 141 din 29 septembrie 1920, p. 5082.
- [36] Decret nr. 2.749/29 iunie 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 183 din 20 noiembrie 1920, p. 6875.
- [37] Decret nr. 2.043/5 mai 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 60 din 18 iunie 1920, p. 2057.
- [38] N.T. Ionescu, op. cit., pl. VII; Fl. Marinescu, Modificări survenite în sistemul de decorații românești în deceniul patru al secolului XX (II), p. 154; Eugen Calianu, op.cit., p. 37, 93; Tudor Alexandru Martin, Katiușa Pârvan, Cătălina Opaschi, op. cit., p. 127-129; Laurențiu-Ștefan Szemkovics, Decorații conferite clerului român (1916-1919) / Decorations awarded to the Romanian clergy (1916-1919), p. 34-35.
- [39] Colecția Emanuel Erena.
- [40] Decret nr. 278/29 ianuarie 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 223 din 30 ianuarie 1920.
- [41] Muzeul Național de Istorie a României, inv. nr. 320532.
- [42] Decret nr. 214/21 ianuarie 1920, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 226 din 3 februarie 1920, p. 11639.